

ABSTARKTI

RESPEKTIMI I NORMAVE DHE PARIMEVE ETIKE NE KLINIKEN PSIKIATRIKE TE QKUK-së

Sektori i Shëndetitë Mendor në Kosovë përbën një nga sektorët e rëndësishëm të shëndetitë publikë . Pikërisht bazuar në këtë rëndësi specifike edhe reformat bashkëkohore që janë ndërmarrë në këtë sektor kanë një rëndësi të veçantë.

Ky studim fokusohet pikërisht në këtë sektor dhe ka për objektiv të vërtetojë nivelin e respektimit të parimeve dhe normave etike si dhe respektimin e të drejtave legjitime vendore dhe nderkombëtare të njerzve më çrregullime mendore gjatë trajtimit të pacientëve psikiatrikë në ambientet spitalore.

Studimi i trajton problemet në mënyrë integrale dhe analizon edhe çështje të rëndësishme etike për të arritur në konkluzione sa më reale.

Për t'iu dhënë përgjigje pyetjeve të kërkimit, metoda e kërkimit është bazuar në shfrytëzimin e pytsorve anonim për stafinë mjekësor dhe intervistat më pacientë.

Bioetika si nje diciplin e re interferon ne shumë aspekte të aplikimit të praktikave mjekësore-psikiatrike,duke u nisur nga koncepti i sëmundjeve psiçike të cilat jan problem i të jetuarit të individit me sëmundjen në mjedisin e tij(komunitetin), për shkak të etiketimit dhe stigmatizimit të tij si i çmendur(budalla) përbën një dilem moralo-etike të shoqrisë sonë moderne.

Çmenduria egziston në mendjen dhe sjelljen e individëve të cilët vuajn nga çrregullimet psiçike apo semundje shprirtnore të cilat kanë substrat në personalitetin e tij i cili substrat mund të jetë organiko-patologjik, pasoj e proceseve(traumave) psiko-sociale, duke mos përjashtuar edhe konceptin e konstruksionit gjenetik të individit.

Pacientët psikiatrik në të kaluaren janë privuar nga liria e tyre ligjore edhe nese ata kanë patur kapacitete mendore për vendimarrje në interesat më të mira dhe në mirëqenjen e tyre. Pikërisht si përgjigje ndaj kësaj dhe pjesërisht për arsye të tjera të justifikuara, Aktiti i të Drejtave të Njeriut thotë:

"E drejta e çdo njeriu për jetën mbrohet me ligj"

Mr. sci. Dr.Miftar Zenelaj

ABSTRACT

Respect of Norms and Ethical Principles in the Psychiatric Clinic in UCC

The Mental Health Department in Kosovo makes one of the more important departments of public health. Therefore, based on this specific importance, the contemporary reforms which have been undertaken in this department, have a special importance.

This study is precisely focused on this department and its objective is to prove the level of observance of ethical principles during the treatment of psychiatry patients in hospital environments.

The study treats problems in an integral way and it analyses important ethical issues due to coming to a tangible conclusion.

In order to provide answers to the research's questions, the research method is based on the use of anonymous questionnaires given to the medical staff and on patients' interviews.

Bioethics as a new discipline interferes with many aspects of applying medical-psychiatric practices, starting from the concept of psychiatric illnesses which represents a problem in an individual's life with the illness in his environment (community), because of the labeling and him being stigmatized as insane (a fool), which constitutes a morally-ethical dilemma of our modern society.

Insanity exists in the mind and behavior of the individuals who suffer from psychic disorders or spiritual illnesses whose substratum exists in his/her personality. This substratum can be organically-pathological which happens as a result of psycho-social processes (traumas), by not excluding the concept of the individual's genetic construction.

In the past the psychiatric patients have been deprived of their legal freedom even though they have had mental capacity of making decisions for their best interests and their well-being. As an answer to this and partly because of other justified reasons The Human Rights Act claims:

"Everyone's right to life shall be protected by law".